

دستورالعمل های هواپیمایی کشوری
Civil Aviation Directives (CAD)

دستورالعمل ۲۱۴۰
CAD 2140

Fare and Network Liberalization In Domestic Flights

آزادسازی نرخ بلیط و شبکه پروازهای داخلی

É • Â Ö ⁻ Ê Ë Z ¼ ì a Y Â Å É Z Å ¶ ¼ . Y • Â f ‡ {
Civil Aviation Directives (CAD)

¶ ¼ . Y • Â f ‡ {
CAD2140

Fare and Network Liberalization In Domestic Flights

Ê , y Y { É Z Å • Y Á € a Ä ° ^ < Á - ì

سوابق تغییرات

تغییرات این سند، بر روی سایت سازمان منتشر می شود. دارندگان این سند موظف هستند، از انطباق نسخه مورد استفاده خود با آخرین نسخه موجود بر روی سامانه قوانین و مقررات سازمان هواپیمایی کشوری اطمینان حاصل نمایند.

سوابق تغییرات

نوع تغییر	تاریخ تغییر	صفحات تاثیر پذیرفته از تغییر
ویرایش ۰۱	آذر ۱۳۹۴	کل صفحات سند

فهرست مندرجات

- ۱- کلیات ۱
- ۱-۱- هدف ۱
- ۲-۱- تعاریف ۱
- ۳-۱-۱- کانال‌های استاندارد توزیع و فروش ۲
- ۲- ضوابط حاکم بر آزاد سازی ۴
- ۲-۱- الزامات ۴
- ۲-۲- روش اجرا ۵
- ۲-۳- نظارت بر اجرا ۶
- ۲-۴- ضمانت اجرا ۷
- ۲-۵- سایر موارد ۷
- پیوست: طبقه‌بندی مسیرهای پروازی در کشور در قالب آزاد سازی نرخ‌ها و شبکه پروازی ۸

۱- کلیات

۱-۱- هدف

در اجرای بند (ب) ماده ۱۶۱ قانون برنامه پنجم توسعه کشور و مصوبه دهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۳ شورای عالی هواپیمایی با موضوع آزاد سازی نرخ بلیت و شبکه پروازهای داخلی و به منظور بهبود شرایط سفر، افزایش رضایتمندی مسافری و ارتقاء فضای کسب و کار در حوزه سفرهای هوایی داخل کشور جمهوری اسلامی ایران، آزاد سازی نرخ بلیت و شبکه پروازهای داخلی اعم از پروازهای برنامه ای و دربستی براساس شرایط مندرج در این دستورالعمل اجرا می گردد.

۱-۲- تعاریف

در این دستورالعمل واژه های زیر در معانی مشروح مربوطه به کار می روند:

سازمان: سازمان هواپیمایی کشوری

کمیته راهبری: کمیته ای متشکل از مدیرکل دفتر نظارت، مدیرکل دفتر حقوقی و امور بین الملل و دبیر انجمن شرکت های هواپیمایی

دفتر نظارت: دفتر نظارت بر فرودگاه ها، شرکت ها و مؤسسات هوانوردی

انجمن: انجمن شرکت های هواپیمایی

شرکت هواپیمایی (خط هوایی): شخص حقوقی که مطابق قوانین هواپیمایی کشوری تأسیس و پس از اخذ تاییدیه های لازم و پروانه بهره برداری در زمینه ارائه خدمات حمل و نقل مسافر، بار و محمولات پستی در پروازهای بازرگانی (تجاری) فعالیت دارد.

شرکت حمل کننده: کلیه شرکت های هواپیمایی که عهده دار حمل مسافر، بار و محمولات پستی یا هرگونه خدمات دیگر مربوط به چنین حمل و نقل هوایی است.

پرواز بازرگانی (تجاری): پروازی است که توسط شرکت های هواپیمایی مجاز به حمل مسافر، بار و محمولات پستی و با قصد انتفاع انجام می گردد.

پرواز برنامه ای: پروازی است که مطابق جدول زمان بندی شده (برنامه پروازی)، با مسیر منظم دائر و به طور مرتب و یا متناوب برای استفاده عموم اجرا می گردد.

پرواز غیر برنامه ای: پروازی است، غیر برنامه ای که تمام ظرفیت یک هواپیما بصورت در بست در اختیار بهره بردار (چارتر کننده) قرار گیرد.

کنوانسیون ورشو و اصلاحات آن: کنوانسیون تعیین حدود مسئولیت های شرکتهای هواپیمایی ایران در پروازهای داخل کشور در سال ۱۳۶۴ و اصلاح بعدی آن که در سال ۱۳۹۱ در مجلس شورای اسلامی تصویب شده است.

بلیت: سندی است که با اشکال کاغذی و یا الکترونیک توسط شرکت هواپیمایی صادر کننده (ویا حمل کننده) و یا نمایندگی فروش آن صادر می گردد که مشتمل بر شرایط قرارداد فی مابین مسافر و شرکت هواپیمایی است و بموجب آن شرکت هواپیمایی مکلف به پذیرش مسافر، بار همراه وی می باشد.

۳-۱- کانال های استاندارد توزیع و فروش

۳-۱-۱- سامانه های زیر به عنوان کانال استاندارد توزیع شناخته می شوند.

۳-۱-۱-۱- سیستم های ذخیره، کنترل و توزیع ظرفیت پروازهای برنامه ای (CRS^۱)

۳-۱-۲- سیستم های توزیع ظرفیت پروازهای برنامه ای (GDS^۲)

۳-۱-۲- کانال های استاندارد فروش شامل موارد زیر می باشند:

^۱ - Computer Reservation System

^۲ - Global Distribution System

الف- پروازهای برنامه ای

۱-۲-۳-۱- دفاتر فروش (شعب) خطوط هوایی

۱-۲-۳-۲- دفاتر نمایندگی فروش (دفتر خدمات مسافرت هوایی دارای مجوز بند الف)

۱-۲-۳-۳- دفاتر نمایندگی کل فروش

ب- پروازهای غیر برنامه ای

۱-۲-۳-۴- دفاتر فروش (شعب) خطوط هوایی

۱-۲-۳-۵- دفاتر نمایندگی فروش (دفتر خدمات مسافرت هوایی دارای مجوز بند الف)

۱-۲-۳-۶- دفاتر خدمات گردشگری (مجاز به صدور بلیت نمی باشند)

۲- ضوابط حاکم بر آزاد سازی

۲-۱- الزامات

۲-۱-۱- شرکت های هواپیمایی ملزم به ایجاد بسترها و شرایط ذیل به منظور اجرای آزادسازی نرخ بلیت و شبکه پروازی هستند.

۲-۱-۲- آزاد سازی پروازهای داخلی صرفاً مشمول پروازهای برنامه ای خواهد بود که الزاماً از طریق کانال های توزیع شرکت های هواپیمایی عرضه گردد.

۲-۱-۳- رعایت کلیه قوانین و مقررات مربوطه به ویژه دستورالعمل حقوق مسافر ابلاغی توسط سازمان الزامی است.

۲-۱-۴- ارائه آمار عملکرد مالی و اقتصادی شرکت ها به صورت ادواری و یا در بازه های مورد نظر سازمان ضروری است.

۲-۱-۵- پرداخت کارمزد (Commission) شناور و یا کارمزد ثابت (Fixed Service fee) به نمایندگان فروش امکان پذیر گردد.

۲-۱-۶- پروازهای برنامه ای از کانال سیستم های ذخیره و توزیع جا (CRS, GDS) عرضه گردد.

۲-۱-۷- پروازهای برنامه ای در قبال صدور بلیت شرکت هواپیمایی و توسط دفاتر فروش شرکت های هواپیمایی و یا دفاتر خدمات مسافرتی هوایی مجاز عرضه گردد.

۲-۱-۸- اعمال نظارت کافی بر دفاتر خدمات مسافرتی های هوایی در خصوص اطمینان از فروش با نرخ اعلامی شرکت هواپیمایی صورت گیرد.

۲-۱-۹- برخورداری از زیر ساخت های بازرگانی و کانال های استاندارد توزیع و فروش ضروری است.

۲-۱-۱۰- درج نرخ، شرایط فروش و استرداد بلیت و اطلاع رسانی آن از طریق وب سایت شرکت هواپیمایی الزامی است.

۲-۲- روش اجرا

۲-۲-۱- این دستورالعمل با رعایت موارد ذیل اجرا می گردد.

۲-۲-۱-۱- بمنظور ایجاد فضای رقابتی و رونق هرچه بیشتر فرودگاههای کشور مسیرهای پروازی از لحاظ نرخ و شبکه پروازی در دو گروه مسیرهای مشمول آزادسازی نرخ و مسیرهای حمایتی مطابق جدول شماره یک پیوست دسته بندی شده است.

۲-۲-۱-۲- در خصوص مسیرهای حمایتی نرخ بلیت به مدت یکسال توسط سازمان هواپیمائی کشوری تعیین و اعلام می گردد، پس از دوره یکساله این مسیرها نیز با صلاحدید سازمان مشمول آزادسازی نرخ خواهند گردید.

۳-۲- نظارت بر اجرا

۳-۲-۱- نظارت سازمان بر جریان آزادسازی پروازهای داخلی در قالب اعمال حاکمیت خود تحت تدابیر و ساز و کارهای ذیل می‌باشد:

۳-۲-۱-۱- ایجاد فرصت‌ها و شرایط یکسان برای شرکت‌های هواپیمایی جهت ارائه خدمات به مسافران و تعادل در توزیع شبکه پروازی

۳-۲-۱-۲- اتخاذ تدابیر لازم به منظور ایجاد فضای کسب و کار و ارتقای رقابت‌پذیری سالم نسبت به نحوه ارائه خدمات شرکت‌های هواپیمایی

۳-۲-۱-۳- پایش و ارزیابی مستمر و مؤثر فعالیت شرکت‌های هواپیمایی به منظور اتخاذ سیاست‌ها و تصمیم‌های لازم جهت ارتقای سطح ایمنی و کیفیت پروازها

۳-۲-۱-۴- انجمن موظف است اطلاعات و مستندات مربوط به نحوه اجرای آزادسازی نرخ بلیت و شبکه پروازی و روند عملکرد شرکت‌ها هر ۲ ماه یکبار به دفتر نظارت ارائه نماید.

۳-۲-۱-۵- دفتر نظارت موظف است گزارش عملکرد و روند اجرای آزادسازی نرخ بلیت و شبکه پروازی را هر ۳ ماه یکبار به ریاست سازمان ارائه نماید.

۲-۴- ضمانت اجرا

۲-۴-۱- سازمان می‌تواند در جهت اعمال نظارت بر فعالیت های شرکت های هواپیمایی در حوزه آزادسازی نرخ بلیت و شبکه پروازی در صورت مشاهده تخلف شرکت ها از مفاد مقررات این دستورالعمل بشرح ذیر تصمیم گیری نماید:

۲-۴-۱-۱- تذکر و اخطار کتبی با تعیین مهلت مناسب جهت رفع اشکال

۲-۴-۱-۲- محدود نمودن حوزه فعالیت شرکت از لحاظ پروازهای برنامه‌ای و درستی

۲-۴-۱-۳- محدود نمودن مسیرهای پروازی شرکت از لحاظ مناطق جغرافیایی داخلی یا خارجی

۲-۴-۱-۴- تعلیق فعالیت شرکت طبق بند ب تبصره (۱) ماده ۶ قانون هواپیمایی کشوری

تبصره ۱: اتخاذ تصمیم و اعمال برخوردهای مندرج در بندهای ۲-۴-۱-۱ و ۲-۴-۱-۲ برعهده سازمان است.

تبصره ۲: اتخاذ تصمیم و اعمال برخورد مندرج در بند ۲-۴-۱-۳ برعهده کمیته راهبری آزادسازی است.

تبصره ۳: اتخاذ تصمیم و اعمال برخورد مندرج در بند ۲-۴-۱-۴ برعهده شورایعالی هواپیمایی است.

۲-۵- سایر موارد

۲-۵-۱- بلیت هایی که قبل از تصویب این دستورالعمل فروخته شده‌اند مشمول طرح آزادسازی نرخ ها نمی گردند.

۲-۵-۲- این دستورالعمل از تاریخ ۱۳۹۴/۰۹/۱۵ قابل اجرا می‌باشد.

پیوست: طبقه‌بندی مسیرهای پروازی در کشور در قالب آزاد سازی نرخ‌ها و شبکه پروازی

(۱) مسیرهای مشمول آزاد سازی

شاخص‌های مسیرهای مشمول آزاد سازی:

- فرکانس پروازی بالا
- وجود حداقل ۳ شرکت هواپیمایی فعال در آن مسیر
- مسافت کم مسیر و امکان استفاده آسان از شقوق حمل و نقل جایگزین
- تمامی مسیرهای منتهی به فرودگاه کیش، قشم و فرودگاه‌های شهرهای نفتی است که پروازهای آنها بصورت دربستی کامل بین شرکت ملی نفت و سازمان‌های زیرمجموعه و با هدف جابجایی پرسنل صورت می‌گیرد.
- مسیرهای جدید که هم اکنون پروازی توسط شرکت‌های هواپیمایی در این مسیرها برقرار نیست و در آینده فعال خواهد شد.

(۲) مسیرهای حمایتی

شاخص‌های مسیرهای حمایتی:

- فرکانس پروازی پایین
- عدم وجود حداقل ۳ شرکت هواپیمایی فعال در آن مسیر
- مسافت بالای مسیر و عدم امکان استفاده آسان از سایر وسایط حمل و نقل جایگزین
- مسیرهای مربوط به مناطق غیراقتصادی و محروم

(۱) لیست مسیرهای مشمول آزاد سازی:

الف- کلیه مسیرهای منتهی به فرودگاه‌های کیش، قشم و فرودگاه‌های شهرهای نفتی و لیست ذیل به عنوان مسیرهای انفرادی مشمول آزادسازی که با شاخص‌های مندرج در بند ۱ تعیین شده‌اند (۳۵ مسیر)

۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	ردیف
اهواز	اهواز	اهواز	اصفهان	اصفهان	اصفهان	ارومیه	اردبیل	آبادان	آبادان	مبدأ
اصفهان	مشهد	مهرآباد تهران	اهواز	مهرآباد تهران	مشهد	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مشهد	مهرآباد تهران	مقصد
۲۰	۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	ردیف
کرمانشاه	کرمان	شیراز	چابهار	تبریز	تبریز	بوشهر	بندرعباس	بندرعباس	اهواز	مبدأ
مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مشهد	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مشهد	مهرآباد تهران	شیراز	مقصد
۳۰	۲۹	۲۸	۲۷	۲۶	۲۵	۲۴	۲۳	۲۲	۲۱	ردیف
مشهد	مشهد	مشهد	مشهد	مشهد	مشهد	مشهد	ماهشهر	گرگان	کرمانشاه	مبدأ
کرمان	رشت	زاهدان	یزد	ساری	شیراز	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مشهد	مقصد
					۳۵	۳۴	۳۳	۳۲	۳۱	ردیف
					مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مشهد	مشهد	مبدأ
					دزفول	زاهدان	یزد	بوشهر	ماهشهر	مقصد

ب- مسیرهای جدید:

۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	ردیف
اهواز	اهواز	اهواز	اهواز	اصفهان	اصفهان	اصفهان	اصفهان	اردبیل	ابوموسی	مبدأ
ماهشهر	آبادان	آغاچاری	ایلام	آغاچاری	دزفول	بوشهر	لامرد	عسلویه	شیراز	مقصد
۲۰	۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	ردیف
تهران	تهران	بوشهر	بوشهر	بندرعباس	بندرعباس	آبادان	ایلام	اهواز	اهواز	مبدأ
اراک	ابوموسی	ماهشهر	شیراز	خرم آباد	جاسک	خارک	کیش	شهرکرد	شیراز	مقصد
۳۰	۲۹	۲۸	۲۷	۲۶	۲۵	۲۴	۲۳	۲۲	۲۱	ردیف
شاهرود	شاهرود	شاهرود	سیرجان	زاهدان	زاهدان	زاهدان	رشت	تهران	تهران	مبدأ
اردبیل	کرمانشاه	ایلام	ایرانشهر	بیرجند	آبادان	بندرعباس	همدان	سراوان	جاسک	مقصد
۴۰	۳۹	۳۸	۳۷	۳۶	۳۵	۳۴	۳۳	۳۲	۳۱	ردیف
مشهد	مشهد	گچساران	کرمان	کرمان	شیراز	شیراز	شاهرود	شاهرود	شاهرود	مبدأ
طیس	سبزوار	شیراز	یزد	خرم آباد	یزد	اهواز	شیراز	اصفهان	مشهد	مقصد
۵۰	۴۹	۴۸	۴۷	۴۶	۴۵	۴۴	۴۳	۴۲	۴۱	ردیف
لامرد	رفسنجان	شهرکرد	طیس	شاهرود	همدان	همدان	همدان	مشهد	مشهد	مبدأ
بندرلنگه	بم	گچساران	جیرفت	بجنورد	رامسر	نوشهر	اهواز	یاسوج	ایلام	مقصد
۶۰	۵۹	۵۸	۵۷	۵۶	۵۵	۵۴	۵۳	۵۲	۵۱	ردیف
زاهدان	تبریز	بندرعباس	آبادان	آبادان	اهواز	زاهدان	رشت	اهواز	شیراز	مبدأ
ایرانشهر	آبادان	لار	بوشهر	اهواز	دزفول	اصفهان	اصفهان	نوشهر	دزفول	مقصد
۷۰	۶۹	۶۸	۶۷	۶۶	۶۵	۶۴	۶۳	۶۲	۶۱	ردیف
مشهد	اهواز	گچساران	کرمان	کرمان	کرمان	شیراز	شیراز	ساری	زاهدان	مبدأ
آغاچاری	ماهشهر	اهواز	بوشهر	بندرعباس	آبادان	ارومیه	بوشهر	نوشهر	یزد	مقصد
								۷۲	۷۱	ردیف
								مهرآباد	مهرآباد	مبدأ
								همدان	جاسک	مقصد

(۲) لیست مسیرهای حمایتی:

۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	ردیف
بندرعباس	آبادان	ایران شهر	اهواز	اهواز	اهواز	اهواز	اهواز	اصفهان	اصفهان	مبداء
اهواز	اصفهان	زابل	نوشهر	ساری	رشت	تبریز	یزد	یزد	تبریز	مقصد
۲۰	۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	ردیف
بوشهر	بوشهر	بوشهر	بندرعباس	بندرعباس	بندرعباس	بندرعباس	بندرعباس	بندرعباس	بندرعباس	مبداء
اصفهان	اهواز	مشهد	آبادان	تبریز	یزد	چابهار	رشت	اصفهان	ابوموسی	مقصد
۳۰	۲۹	۲۸	۲۷	۲۶	۲۵	۲۴	۲۳	۲۲	۲۱	ردیف
شیراز	شیراز	شیراز	شیراز	شیراز	شیراز	ساری	زاهدان	رشت	چابهار	مبداء
ساری	بندرلنگه	اصفهان	آبادان	اهواز	بندرعباس	بندرعباس	مشهد	شیراز	زاهدان	مقصد
۴۰	۳۹	۳۸	۳۷	۳۶	۳۵	۳۴	۳۳	۳۲	۳۱	ردیف
کرمان	کرمان	کرمان	کرمان	کرمان	کرمان	شیراز	شیراز	شیراز	شیراز	مبداء
اهواز	تبریز	زاهدان	شیراز	اصفهان	مشهد	چابهار	نوشهر	زاهدان	تبریز	مقصد
۵۰	۴۹	۴۸	۴۷	۴۶	۴۵	۴۴	۴۳	۴۲	۴۱	ردیف
مشهد	مشهد	ماهشهر	ماهشهر	ماهشهر	لامرد	لامرد	گرگان	کرمانشاه	کرمان	مبداء
زابل	نوشهر	شیراز	اصفهان	مشهد	اهواز	شیراز	زاهدان	شیراز	ساری	مقصد
۶۰	۵۹	۵۸	۵۷	۵۶	۵۵	۵۴	۵۳	۵۲	۵۱	ردیف
مشهد	مشهد	مشهد	مشهد	مشهد	مشهد	مشهد	مشهد	مشهد	مشهد	مبداء
دزفول	رفسنجان	چابهار	ارومیه	بیرجند	خرم آباد	همدان	زنجان	اردبیل	گرگان	مقصد
۷۰	۶۹	۶۸	۶۷	۶۶	۶۵	۶۴	۶۳	۶۲	۶۱	ردیف
مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مشهد	مشهد	مبداء
رامسر	بجنورد	ساری	ستندج	خرم آباد	بیرجند	رشت	ایلام	رامسر	اراک	مقصد
۸۰	۷۹	۷۸	۷۷	۷۶	۷۵	۷۴	۷۳	۷۲	۷۱	ردیف
مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مبداء
جیرفت	شاهرود	بم	خوی	شهرکرد	رفسنجان	زابل	لار	سیرجان	باسوج	مقصد
			۸۷	۸۶	۸۵	۸۴	۸۳	۸۲	۸۱	ردیف
			مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مهرآباد تهران	مبداء
			بندرلنگه	نوشهر	گچساران	ایران شهر	سیزوار	طبس	آغاچاری	مقصد

جمع بندی آماری مسیرهای مشمول آزادسازی و حمایتی:

تعداد کل مسیرها: ۲۵۷ مسیر

الف) مسیرهایی که آزاد سازی نرخ در مورد آنها انجام می گردد:

تعداد مسیرها: ۱۷۰ مسیر (۶۶ درصد کل مسیرها)

- مسیرهای منتهی به جزایر کیش و قشم: ۲۶ مسیر
- مسیرهای منتهی به شهرهای نفتی: ۳۷ مسیر
- مسیرهای انفرادی: ۳۵ مسیر
- مسیرهای جدید: ۷۲ مسیر

ب) مسیرهایی که در مورد آنها سقف نرخ (به مدت یکسال) تعیین خواهد شد (مسیرهای حمایتی)

تعداد مسیرها: ۸۷ مسیر (۳۴ درصد کل مسیرها)